

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VII. évfolyam.

9. szám.

Kolozsvár. Szeptember. 1888.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A „jövő” utazó camerája.

Dr. Konkoly Miklóstól.

Már körülbelül 12 év óta kísér engem mindenféle utazásaimban egy kitűnő szerkezetű camera, az ismert párizsi photograph műszerek készítőjétől Jonte-tól 13×18 lemezekkel, mely azóta részemről több modificatiót szenvedett, s így jelenleg is olyan, mint ha ma jött volna ki Jonte műhelyéből, s mindenkép mind kivitel, mind constructio dolgában, megáll a versenyen. Több ízben láttam azóta Jonte-tól újabb camerákat, úgy legutóbb egy jó francia élehetetlenkedett egygyel augusztus 30-án az „Iris” gőzhajó hátulsó fedélzetén, honnan sehogyan sem sikerült neki az esztergomi székesegyház lefényképezése, de Jonte-nál azóta nem csak hogy haladást nem látok, de inkább határozott hátramenést.

Egyidőben Vogel H. W. berlini tanár kimondta, hogy a turisták camerája a 9×12 -es lemezeket magában foglaló camera, s ha az illető nagyobb képet akar, csinálja a 9×12 -öt oly élesre, hogy azt meg lehessen nagyítani. Vogel nézetét feltétlenül osztom, s miután ha bármily kényelmes is egyrészt a Jonte camerám, mégis több ízben tapasztaltam annak voluminosus voltját, s elhatároztam Mackenstein H. párizsi készítőtől egy ily dimenziójú készüléket hozatni. Küldött is a párizsi német egy oly camerát 6 dupla casettával, melyet bármikor kiállításra lehet vinni. Az ár nem alacsony, de a munka olyan, hogy a sokkal drágább angol camerákkal bátran kiállja a versenyt. Hat dupla casettával egy zsákban elhelyezve még egy fekete kabát s némi fehérnemű s toilette szerek mellett kézi táskámban kényelmesen elhelyezhető. A háromláb, mely rendkívül kényelmes, könnyű és szolid, egy külön zsákban foglal helyet. Ezen kis műszerrel 1887. november 16-án délután $4\frac{1}{4}$ órakor a bicskei vas-

úti állomáson, míg a gyorsvonat 1 perczig állott, két vasúti igazgató barátomat fényképeztem le a vonat mellett.*)

Mackenstein kis gépei olyanok, mint egy szép ezukorbaba, s semmi kivánni valót sem hagynak. Legyenek azok azonban bár milyenek, bizony azokat mégis össze kell rakni, a lábát felállítani, a mi ha könnyen, gyorsan megy is, mégis néha terhes, de úton idő sices hozzá néha, s elélhetellenkedik vele az ember, mint az említett francia útítársam az esztergomi székesegyháznál.

Ez év július közepén Gothard Jenő barátommal, ki elég ismeretes a külföldön gyönyörű csillagfényképeiről, egy kirándulást csináltunk az Aldunára és a Vaskapura. Miután ezen kirándulás már előbb volt tervezve, elhatároztam, hogy szerzek magamnak egy jó kézi gépet szabadkézből felvételekre.

Ilyennemű gépekből ma már özön van a vásáron, fenyőfából készitettektől a krokodilbőrig; sokkal különbözőbb a szerkezetnél az áruk, s még különbözőbb az eredmény, a melyet az ember elér velük. Igen hamar lehetne választani a sok közül, ha az ember tolvajságra szánná magát s Gothard Jenőtől az ő gyönyörű saját készítményű úgynevezett „puskáját“ ellophatná. De miután ily műtetre még sem igen akad vállalkozó, mégis csak inkább gondolkozóba esik, hogy hová forduljon egy hasznavehető gépért.

Az efféle gepeknek a szokott hibája a miserabilis objectiv. Ez pedig úgy-e tisztelt olvasó nem a legkisebb hibák közé tartozik? Láttam a Dubroni gépénél (s sajnosan tapasztaltam), láttam a Stirn cameránál, melyhez magamnak 2 objectivje van Stirntől, a végre, ha az egyik rossz lesz, talán a másik helyt áll! Várakozásomon felül azonban egy sem: borzasztó rossz, csak borzasztó fényszegény; de hát mit is kívánhatunk 8 márkáért?! Legutóbb láttam levételeket a Krüchner-féle Zsebkönyv-camerával, melyek bizony, bizony — elég rosszak voltak, s elmondhatom az efféle műszerek egyik sem állja ki az én Dubronimmal a versenyt, mióta átépítettem s egy kis Steinheil Antiplanettel láttam el.

Az angol kézi-camerák igen nehezek s határtalan drágák. A múlt tavasszal volt egy Antony-féle (New-York) camera a kezemben, mely krokodilbőr táskában volt, elég kényelmetlen, s nyomorult 6 papircasettával ellátva, mégis 250 frt volt az ára.

Sok jó gondolat van Steinheil „Detectiv-camerájá“-ban, de sok rossz is! Így p. o. a zsák, melyben a lemezeket váltják, fényt ereszt be s egy szép napon haza tér az ember fátyolborította lemezekkel.**)

Nem rossz Goldmann kézi camerája, melyhez gyönyörű 6 dupla cassetta adatik. Az objectiv állítólag Français-féle, de elég jó; hibája

*) Van szerencsém a szerkesztőségnek 1 példányt mellékelni. — Jó, kielégítő kép. Szerk.

***) Megtörtént velünk is. Szerk.

az, hogy igen kényelmetlen a fogása s ezért a levétel néha kissé bizonytalanra válik vele. A lemezek 9×12, de csinál Goldmann 12×16-os lemezű ily detectiv-camerát is.

Ez év április legutolsó napjaiban nekem igen melegen ajánlották E. von Schlicht rengersdorfi földbirtokos (Oberlausitz) „Blitz“ cameráját, melyet Romain Talbot árusít Berlinben. Schlicht édesatyját jól ismerem, ő egy rendkívül ügyes üvegesiszoló, (értendő optikai üvegekre) mint dilletans, s a 82 éves öreg úr nekem több levéltelt mutatott fiától, melyek valóban bizalmat gerjesztettek az olcsó camera iránt, mert 6 dupla cassetával a „Blitz“ egy fekete bőrtokban csak 93 márka, de ütötte is volna meg ötöt a Blitz!!!

Midőn megkaptam s láttam a borzasztó mechanikai kivitt az ács munkával párosítva, oly indulatba jöttem, hogy majd földhöz verem, s kérdeztem magamat: „hol itt a német alaposság? ily szemetet köt azon nagy nemzet egy tagja, mely 1871 óta más nemzetekről csak fitymálva beszél, valakinek a nyakára? Azonnal irtam Talbotnak s Schlichtnek s letisztogattam mindkettőt jól, ígérve nekik, hogy nyilvános téren is letisztogatom őket. Mi lett a vége? Schlicht és Talbot válaszoltak, hogy küldjem vissza a gépet, küldenek másikat, a mi meg is történt, s akkor küldött Talbot egy másikat, melyben egy 3-as számú Steinheil-féle aplanat van.

De hát nézzük, hogy hogyan is nézett ki az első camera, az olcsó „Blitz“?

Egy összefaragott mahoni fa ládában, melyet a mellékelt ábrán egy fiatalember balkezeiben tart, mozog egy másik láda, s annak hátsó végén van

egy vágás, melybe az érzékeny lemez helyeztetik. A fogantyú, mely a puhafa deszkából készült belső ládába van a képzelhető legdurvább fába s fára metszett csavarral beillesztve, képezi a finom beállítás a gyúponthoz (!!!), s midőn

a beállítás az A scalán megtörtént, a lebecsült távolságra a gombot meg kell fordítani, s azáltal a belső láda állása meg van fékezve, ahogyan a csavarás által az tovább nem mozdul.

A casseták a rendesektől egészen eltérnek, mert azokat inkább lemez magazinnak, mint cassetának lehetne nevezni. Minden cassetában 2 lemez foglalja helyét, s annak belsejét egy mahoni furnir deszka választja szét s egy kis tölő-fa zárja nyílását mindkét végén. Az egyik felének nyílása a cassetta egyik végén, a másiké an-

nak másik végén van. Sötétben a lemezeket belé kell rakni, s a tolózárt reá tölteni, akkor állítólag a napra is lehet vinni. (Igaz, lehet, de hogy a lemez hogy jár, az további kérdés). Ezen kis tolózárcsukákat bizonyára Schlicht ur kis fiacskája faragja valami tót bicsakkal, mert már annyira tisztetem a németet, hogy azt nem hiszem el, hogy ilyen munkát tanult mesterember készít, de megbotránkozok rajta, hogy kiad valaki ilyest a kezéből. A mi a casseták ideáját illeti, az különben elmés, bár nem új, mert hasonló cassetta, habár más célra használva is, található leírva és ábrázolva Julien Lefèvre „La Photographie“ című munkájának 151-ik lapján: „Faller Boite a escamoter avec son chassis“, czim alatt.

A mahozni ládán van oldalt egy toló-deszka által becsukható vágás, mely megfelel a lemez nagyságának (9×12), vagyis körülbelől 3 millimeter széles és 9 centimeter hosszú. Ha a fogantyut egészen előre toljuk, tehát az objectiv felé, akkor a belső ládába vajt rézs összeesik a külső ládáéval; a cassetta most végével oda illesztetik, a hol két támpontba ütközik hátulról s előlről a toló-deszkával megfogatik. Ha most a cassetta tolózártját kihúzzuk, akkor a lemez beleesik a camerába, s midőn a beállítás történik, 1 métertől a végtelenig a fogantyut hátra kell húzni s a lemezt egyrészt egy a láda belső hátulsó falára erősített rugó a helyére szorítja, másrészt a rézs, melyen a lemez beesett a camerába, az által automaticusan becsukódik. A cassetta a levételeknél rajta is maradhat a camerán, le is lehet venni. Ha a felvétel megtörtént, a fogantyú-gombot egészen előre tolván, a ládát megfordítjuk úgy, hogy most a cassetta alul legyen, annak tolózártjait kihuzva, a lemezt visszajuttatjuk a cassetába, azt a második levételhez átfordítjuk, stb. Mint a tisztelt olvasó láthatja, a casseták ideája nem volna rossz, leszámítva azt a körülményt, hogy azok kissé sok helyet foglalnak el a váltó-cassetákhoz viszonyítva, de másrészt, mert csak 2 lemez van bennük, sokkal könnyebb lesz velük a műszer, mint a váltó-cassetákkal.

Az objectivet néha egyszerű szemüvegnek tartottam, mert borzadály képeket adott! Miután vagy 1 hétig nálam volt a gép, nem álltam meg, hogy ki ne vegyem foglalatából. Mégis egy achromaticus lencse volt az, gyöngén foglalva. Egy darab fenyőfa-deszkába úgynevezett „salufuróval“ ki volt egy lyuk abba félig furva, akkora mint az objectiv, utána a deszka másik fele egy kisebb furóval volt áttörve; első volt az objectiv fészke, második a nyílás. Előlről a lencse egy kis réz gyűrűvel, mely mégis megfordult valami rossz falusi esztergáló-pad közelében, volt leszorítva, a mely 4 kis csavarral volt a deszkához szorítva, bár ezek közül csak

kettő tartott, a másik kettő örökké körülforgott s ezt egész német alapaossággal tette!

No de most jövünk a moment-zárhoz. Ez, tisztelt olvasóm, egy oly butordarab, milyent messze földön kell keresni, míg valaki megtalálja! A zár fészke, mint az ábra is mutatja, bele van vésve a deszkába, a rugója belül van elhelyezve. Kivitele a képzelhető leggorombább, a melyet bármely jobb lakatos-inas meg tudna csinálni. A mozgórészek massája óriási, miért is akkorát rug az elindulásnál már, hogy vele éles képet csinálni lehetetlen volt.

A vele adott fekete bőrtok egy borzadály szerszám volt s inkább hasonlított egy kis gyermek-koporsóhoz, mint egy photograph-gép táskájához

Midőn a jó urakat jól letisztogattam érte, Schlicht úr csodálkozott levelében, hogy én az olcsóbb „Blitzet“ vettem, mikor oly nagyok az igényeim akkor, midőn van a kereskedelemben egy „Aplanát Blitz“ is, s az olcsó Blitzeket Talbot csináltatja, nem is ő. Ő utasította Talbotot, hogy azonnal küldjön nekem egy Aplanát Blitzet, a mi meg is történt s csak éppen hogy elég időm volt a gyermek-koporsószerű táskát sürgönyileg lerendelni, mert hát tudvalevő dolog, hogy bőrmunkát nálunk jobbat s ízletesebbet tudnak csinálni, mint Berlinben.

Az új gép, mely az aldunai kirándulásra volt szánva, megérkezett. Ára 3 dupla-casettával, tok nélkül, 130 márka.

Nezzük most, milyen az új „Aplanát Blitz“? Épp olyan, mint a másik, csak hogy egy kitűnő jó 3-as számú Steinheil Aplanát van benne és egy rossz szerkezetű finom beállítási készülék. A moment-zár szakasztott olyan, mintha csak a másíkról vették volna le.

Nagyobb kirándulásra mit csinálók 3 dupla-casettával? A rossz moment-zárral, a még rosszabb „trieb beállítással“? Visszaküldjem a gépet? Kapok még rosszabbat! Veszekedjek s utóbb is én húzom, ha moraliter nem, de anyagilag, a rövidebbet? Egyiket se teszem! A tisztelt jó „gründlich“ urakat alkalmilag jól letisztogatom a nyilvánosság előtt s neki fekszem, átalakítom a gépet, megcsinálom úgy, hogy olyan legyen, mint a Dubroni; úgy látszik a sors már reám mérte azt, hogy én-örökké más „fuscher“ keze után javítsak saját pénzemért!

Lássuk most, mi történt az úgynevezett „Aplanát Blitztzel“?

(Folyt. köv.)

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

Második rész.

A pozitív-képek készítése.

(Folytatás.)

10. Mikor az exponált papirozt üveglapra akarjuk huzni, hogy a képet rá idézhessük, de a papiros széle nem akar oda tapadni: vagy a papiros igen sok ideig exponáltatott, vagy fűrésztése az az érzékenyítése után sok ideig állott és ártalmas kigőzölgések miatt romlott el. De ha a papiros csupán mert igen sokat ázott, nem akar az üveglapra tapadni: ekkor rá nedves itató papirozt borítunk, erre pedig üveglapot s más nehezeket teszünk, midőn 5—8 perc múlva bizonyosan az alsó üveglapra fog tapadni. Hogy a papiros használhatóságában hamar meggyőződhesünk: egy darabocskát meleg vízbe mártunk, s ha róla a chromos réteg gyorsan feloldódik: a papiros biztosan használható. Ha pedig a chromgelatine-réteg áztatás alkalmával a vizet eltaszítja magától: ez arra mutat, hogy a papiros érzékenyítése után vagy száradás alatt vagy tartása közben penészes és romlott levegőben vala.

11. Midőn előidézés közben az eldobandó papirosnak nincs hajlandósága fölválni, vagy ha volna is, de rajta a réteg nagyon nehezen oldódik, a kép végre teljesen kibontakozni nem tud, hanem sötétnek marad. Az exponálás lehetett hosszú, vagy exponálás után és előidézés előtt tartatott sok ideig a papiros; ekkor ha a szokottnál melegebb víz, vagy 2% szén-savas natron fürdő nem segít: a papiros haszonvehetetlenül elromlott.

12. Mikor előidézés közben az eldobandó papiros nagyon gyorsan fövállik s a kép nagyon világos lesz: annak a jele, hogy a papiros nagyon kevés ideig volt megvilágítva. Ekkor tüstént hidegebb vizet használjunk, hogy a többi képek el ne romolhassanak. Ezért kell az előidézést elein mindig R. sz. 22° meleg vízzel kezdenünk s azután ha a szükség kívánna mindinkább melegebbet alkalmazhatunk.

13. E nagyon becses eljárásnál többi közt legnagyobb baj az, midőn előidézés közben a két papiros közt léghólyagok támadnak, melyeket legtöbbször a rossz összeragasztás okoz; az ily léghólyagok, hogy nagyokra ne növekedhessenek, hegyes tüvel kifakasztgatjuk. Ilyenszerű léghólyagok a kép visszafordítása alkalmával a kautsukos papiroson is mutatkozni szoktak, mely hiba szintén a két papiros rosszul összeragasztása miatt fordul elő; tehát szorosan ama szabályhoz kell tartani magunkat, melyet az előadott eljárásban már köztünk.

14. Ha az előidézett képen és megszáradása után, számtalan finom repe-

dések mutatkoznak: legtöbbször attól van, hogy a papíros érzékenyítése előtt szűk tekeres alakban és nagyon száraz meleg helyen tartott; vagy az érzékenyítő oldat vala igen tömött, vagy ha nem, akkor igen sok ideig fűrésztetett benne a papíros.

15. Ha az előidézett képen a finom árnyalatok hiányoznak, akkor a negatív-kép, mely alatt exponáltatott vala, igen kemény lévén, erős világosság helyett árnyékban világított meg a papíros. E bajon másképpen úgy is lehet segítnünk, hogy az érzékeny papírost vagy azután, vagy mielőtt negatív alá sajtóba tennénk: előbb néhány — a negatív-kép tulajdonsága szerint 1—2—3 — másodperczig szabad világosságon exponáljuk. De e hibát az is okozhatja, hogy a papíros érzékenyítése után igen gyorsan száradván, a meleg vízben nagyon oldékony vala, tehát mosására hűvösebb vizet kellett volna használni. Nagyon régi és gyenge chromfürdő is hasonló hibát okoz.

16. Fénytelen, matt és durva képet akkor nyerünk, ha a negatív-kép nagyon gyenge s a chromfürdő felette erős: 1:200 arányban készítsünk chromfürdőt s ebben a papírost színével fölfelé miután 1—2 perczig hagytuk, színével lefelé megfordítjuk s 10 perczig hagyván tiszta üveglapra fektetjük, hátra tiszta itató papírost, erre gummilepelt borítván, a felesleges oldatot kihengerejük. Ha azonban a papíros rétege még ekkor is nagyon ragadósnak mutatkoznék: a chromfürdőben több ideig kell hagynunk. Az ilyen papírost azután háromszor annyi ideig kell a negatív alatt megvilágítnunk, mint a rendes arányban vegyített chromoldatban fűrésztötött. Így a nagyon gyöngye negatívokról is erős pozitívokat nyerhetünk.

17. Ha a papírost negatív alatt napon világítjuk meg, sokkal szebb képet ad, mint különben, különösen akkor, ha a negatív-kép finom árnyéklataiban elég gazdag ugyan, de nagyon kemény. Kemény s ellentétes árnyéklatu kép úgy készülhet, ha a pigment papíros nagyon sok füstéket hord felületén, s az ily papírost nagyon kevés ideig világítottuk. Előidézésnél, nagyon forró víz alkalmazása a képen szintén kemény contrastokat okoz. Nagyon kemény negatív-képről lágy pozitívokat úgy is nyerhetünk némelykor, ha a pigment papírost a chromoldaton csak úszlatjuk, nem pedig bele mártván fűrésztjük.

18. Ha a kép visszafordítása alkalmával részekre szakadozik: ekkor vagy a papíros volt rosszul behúzva a pigmenttel az az egyenetlenül, vagy a gyanús papíros hátulja nem volt egyenetlesen megnedvesítve avagy megszáritva.

19. Ha az elkészült képeknek zöldes színük van, onnan ered, hogy a képekből a chromsó nem távolódhatott el egészen. Előidézés közben egyszerre nagyon meleg víz alkalmaztatott, midőn a kép megjelent ugyan, de a még hátra maradt kevés chrom a nagy meleg miatt a papíros szövetébe rögzült.

20. Ha a közönséges sajtó rugóinak nagyon erős feszítő ereje van, s ha a papíros bármily csekély mértékben volna nyirkos: az ily sajtóban s az ily papírosra készült kép világos részeiben fekete pontok vagy pecsétek támadnak.

21. A megvilágított papírosokon a képet minél hamarabb előidézhetjük annál jobb, az az a reggeltől estig világítottakat mérsékelt lámpa világánál jó

ha még ugyanazon este idézhetjük elő; mert a megvilágított papiroost ha minél tovább hagyjuk állani rajta, a füstök — a chrom miatt — annál oldhatólanabbá válik.

22. Ama testet, melyre a gyantás papiroson levő képet átfordítani akarjuk, nehogy hideg gelatine-nal húzzuk be, mert a hideg test a hideg gelatine oldatot itt-ott magától eltaszítná, s az ilyen helyekre a kép nem tapadhatván foltonként szakadozik el; tehát mind a test, mind pedig az oldat és a hajlék, melyben dolgozunk, mérsékelt meleg legyen.

23. Előidézés közben léghólyagok akkor támadhatnak legritkábban, ha a kautsuk feloldásához minél tisztább benzint használhatunk; ha a kautsukos papiroossal összeragasztott exponált papiroost minél nagyobb nyomásnak tettük ki; ha előidézés közben a papirosok legcsekélyebb megtörésétől is ovakodunk. Előidézésnél hirtelen nagyon meleg víz használása is hólyagokat okoz; ellenben ha elein hideg vizet veszünk, ez a léghólyagokat a papiros szövetéből kiűzi.

24. Ha az előidézendő képeket előbb hideg vízben fürösztöttük: a meleg vízzel később már nap világánál is kezelhetjük tovább, mert a föloldható chromsó a hideg vízben úgy is már eltávolodott; ámde a világosságnak azért mégis mérsékeltnek, árnyékosnak kell lenni.

25. Megtörténik némelykor, hogy a különben elég jó kép erős meleg vízben sem tisztul meg egészen, sőt némelyek még nagyon sötéteknek is maradnak: az ilyen képeket ha 6,5 : 300 arányban föloldott chlormész-oldatban fürösztjük, megtisztulnak. Ime ez a pigment- vagy szénkép-eljárás, melyet 1870-ig szorgalommal kezelvén annyira javítottunk, hogy a vele előállított képek a leg szebb ezüst-albumin képekkel kiállták a versenyt, de mert ezeknél drágábbak valának: a nagy közönség nem fogadván el, kénytelenek voltunk megszüntetni. De mert photo-litogr., photo-typogr., photoverro-typ. és heliogr. s több efféle tipikus eljárásokon kívül — melyek nemcsak költséges berendezést, hanem más különleges eljárást is igényelnek — az előadott pigment-eljárással — emberi fogalom szerint — tökéletes állandó fényképeket lehetővé készítnünk: mindig becses marad s különösen amateureinknek, kik kiadandó tudományos műveiket, könnyebb érzékeltetésükért, sajátkezüleg készített műmellékletekkel akarnák díszíteni, ez eljárást ajánlhatjuk leglelkiismeretesebben. Ez eljárásra vonatkozó eddig megjelent idegen munkák között Liesegang Ed. 1884-ben „Der Kohle-Druck und dessen Anwendung beim Vergrößerungs-Verfahren“ című munkáját ajánljuk.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Mozaik az újvilágból.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Nagy örömmel vettem a szép nagy arczképeket. Egészen jó állapotban érkeztek meg, a mit a drága portoért, melyet fizetél, várni is lehet. Ha nem lettek volna lepecsételve, egy negyedrésznyi porto is elég lett volna. „Money

saved is money made" mondja az amerikai s én már annyi ideje vagyok itt, hogy ezt a mondást magam is elsajátítottam.

Hát miért olyan nagyon profil? Neked bizony jogod van bátran nézni a világ szemébe, de még a magyar nota is azt mondja: Nézz rózsám a szemembe, mit olvasol belőle stb. Ej, no! már szinte criticálni kezdek, pedig hát csak megköszönni dukál! No de tudom, hogy te félre nem értesz.

Ha távol élünk a haza földjétől, mind a mi oda emlékezetbe visszahoz, édes emlékezet. A te kedves nőd arczképe igazán tükrözi vissza a jó magyar nő arczát.

Olyan szépen lakol barátom Kolozsvártt, hogy alig hiszem oda hagynád egy fürdő vagy egyéb nyári üdítő helyért, noha változás már magába is jól hat az emberi szervezetre. Gyönyörű Erdélyben pedig az ilyen változásra nagyon is csábító az alkalom, mert annyi regényesen szép vidéke van. E nyári évadban, mikor a fürdőhelyek a társas élet központjai — már legalább mulatságra nézve, itt Amerikában mindenki oda siet, ha szerét teheti.

Én most jöttem haza Atlantic Cityből, hol egy hétig voltam, feleségem még ott hagyva pár hétre. A tengeri fürdők a leglátogatottabbak itt, noha az ásvány-fürdőkben úgy mint a „Country“-ban (legjobban lehet magyarban értelmezni a „falun“ elnevezéssel) szintén nagy száma van az üdülést keresőknek. A falun a természet mindig szép és bájos változata osztja üde élvezet. Ott a tiszta levegő, mely körülvesz. Tüdőnkbe jut oly lélegzet, mely frissítő, mert tiszta. Ez a főérvet itt a falun. Az erdőt már kevésbé lehet élvezni, mert járatlan, út nélküli és a mérges kigyók nagy száma elzárja előttünk legalább is egy kellemes sétára. Pedig itt van a madárdal. A természet bájos énekesek e helyen lakik. Néha-néha ellátogat a közelebbi majorokba, körülnéz, egyet szól, belátogat a gyümölcsösbe, azután viszi szárnya vissza édes hazájába, az erdőbe. Ezért irigylem a madárt!

A hol folyó, patak van, ott halásznak az az horgásznak a nyaralók. Ez specialis multság az angol fajnál. El tud ülni naphosszat a parton lesve a „Bite“ harapást, s ha azután volt valami kis szerencséje, nem győzi róla a beszédet.

Legújabb specialitásai ez évadnak az Amateur-Photographusok. Mindenütt vannak s mindent levesznek. Ezen levételekből azután készülnek nagyítások, festmények s minden létező módszer utáni képek.

A fürdőhelyeken számtalan ferrotyp-képészt találni. Atlantic City tengeri fürdőben magam összeolvastam a tengerpart bazárján végig több mint száz ferrotypozót. Olcsón készítik. 18 apró mellképet 25 ct.-ért (= 62 krral) ez a legolcsóbb. A jobbak egy cabinet nagyságú ferroképért 25 ct.-et kapnak. Kártya nagyságúért kettőt, néha négyet adnak 25 ct.-ért. És bizony alig hinné az ember, hogy ezek mind jó haszonnal dolgoznak, pedig úgy van, a nagy szám teszi ki. A fürdő vendégek már csupa multságból oda állnak fürdő ruháikban a gép elé, sőt mondhatom, alig hiszem, hogy van olyan, ki magával ne hozna ilyen képet a fürdőhelyről. Én is levéttetem magamat nőmmel együtt s curjuzumért szerkesztő barátomnak is küldök egyet. Láthatod belőle, hogy miként

öltöznek a tengeri fürdéshez. Mind így van öltözve, csak a ruhák színei változnak, valamint a nők ruha díszítései. A mikor először voltam ily tengeri fürdőben, nem gondoltam a nap égésére (sunburn). Karjaimat, arczomat bátran exponáltam a nap égő sugarának. Másnap már éreztem keserves fájdalmait a napégésnek. Arczom, karjaim rák színűvé lettek s a fájdalom kínzó volt. Harmad-negyed napra mind hólyagos lett, azután lehámlott a bőr. Belekerült több mint nyolcz napba, míg ismét kényelmesen fekettem alvásra. Ezután már ovatosabban készültem a fürdéshez.

Hanem a tengeri fürdés jót tesz. Edzi a testet s mintegy új erőt ad az egész szervezetnek a jövő munkaévre s így a költség, mi ezzel jár, sokszorosán visszajő. Négereket sohasem látni a fehérek közös fürdőhelyén. Külön hely van számukra fentartva, hol ismét fehér embert nem látni. Reggel tíz óra után indul a nagy közönség a szállodákból, nyaralókból a tenger felé. Ott a tengerhez lehetőleg közel végig húzódik a parton hosszú sora a bazároknak, közbe fürdőházak elegendő száma. Ezekben a fürdőházakban vált az ember cabint, hol ruháját felválthatja. Ha zord a tenger és fürdésre hideg a víz, ugyan e bazársorban találni melegített tengervíz fürdőket, persze külön fizetésért. Így van azután, hogy sokan késő ősszel, sőt télen is vehetnek tengeri fürdőt. D. u. 4 órakor már oszlik a nagy közönség a tengerből.

Kora reggel, mielőtt a fürdés kezdetét venné, sokan kirándulásokat tesznek kis vitorlás hajókon a tengerre. Mulatságos az e célra épített magasabb partról nézegetni a kirándulásról visszaérkezőket. Legtöbbje tengeri beteg. Sokan a hajó korlátjára támaszkodva, arczcal a tenger felé. Mások, kivált a nők egész valójában mutatják tengeri beteg mivoltjukat, a mi rögtön eltűnik, mihelyt ismét partra szállnak.

Este színházakba, concertekbe jár a fürdő közönség nagy része. Ezek a helyiségek magas czölöpökre vannak építve és a tengerben állnak, a mi meleg estéken roppant kellemessé teszi.

Újabbán vállalkozók rendeznek nagy látványosságokat parkokban és este tűzijátékkal. Így láttam Atlantic Citybe „Pompeji“ pusztulását. Valóban fenséges látványosság volt. Legalább 20 ezer ember nézte. A színtér előterét egy természetes tó képezte, a mely körül félkörben Pompeji városának egyik tere volt ábrázolva természetes nagyságú épületekkel, imaházakkal Bevezetésül előadtak egy ünnepélyt, a mint az akkori korból irva maradtak, tehát teljes történeti hűséggel. Minden tért, utat, helyet benépesítettek festői római népviseletű közönséggel. Ezután következett a „Vezuv“ kitörése, mely azután a nép közt általános zavart idézett elő és ennek futása közben a tűzhamú elhamvasztá Pompeji várost. Az egésznek nagy arányainál fogva természetes hatása lévén, mindenkit elragadtatott.

Egy élelmes Yanke közel Atlantic Cityhez építtetett egy óriás elefántot, melynek egyik hátsó lábán át lépcső vezet belsejébe, mi három emeletre van felosztva. Két szeméből jó kilátás jut a tengerre. A hátára jutva egy tágas „Gloriattá“-ba jutni pompás kilátással körös-körül. Ezzel számos látogatót csal

ki naponta. Csak ne volna olyan borzasztó sok szunyog! Ezért, kivált ha a partról leng a szellő, roppant kellemetlen itt tartózkodni. Ez egyébiránt a tengeri fürdők nagy hátránya, a mitől csak a tenger felől jövő szél szabadíthat, mely ugyanis elviszi magával a „moskitót“ messze mértföldekre lakók irtozatára.

A nagyobb városokból a „militia“ (honvédségi) szervezetek testületileg mennek a fürdő helyekre. Tábort ütnek a tenger parton és nagyban élénkítik az egésznek képét. Nagy városokból, ha elutaznak az ilyen fürdő mulatságra, katonazene kíséri az indulási helyre s annyi czeremoniával mennek, mint nálunk, ha komoly dologba indul katonaság. Ha pedig visszaérkeznek, mi mindég estére van rendezve, zenével, tűzijátékkal lesznek ismét fogadva. Az amerikai fiatalság nagyon szeret katonásdit játszani, de azért úgy hiszem, hogy háborúba menni hazájáért is mindig kész.

Igy mulat itt a nagy közönség. Elég is lesz tán a kanikulába nekem is, neked is e firkálásból. Egy katalogust is küldök, a mely kimutatja a sok mindenféle fényképészeti kiadványokat Ámerikában egy kiadótól. Küldj cserébe egy magyart mielőbb, ezt kívánom a magyar fényképészetnek. Neked pedig vagyok őszinte baráti üdvözzellet

Washington, jul. 26. 1888

Ketskeméthy Mihály
fényképész.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A száraz eljárás keletkezése és fejlődése.

(Folytatás.)

Egyik levelezőnk azt írja közelebről, hogy gelatine-negatívjai nem sikerülnek plasticusan, ezért egy lapot nyers collodiummal huzott be, melyre sokkal erősebb képet nyervén, azt tartja, hogy a kép alapjául a collodiumnak csak mégis több előnye van. Pedig a collodiumnak a képhez itt semmi köze sincs; csak az előidézőnek a rétegbe való hatását akadályozza. Stereoscoplapnak felét nyers collodiummal huztuk be, kettős tubussal exponáltuk s előidézvén úgy találtuk, hogy a lap collodiumos felén a kép sokkal később jelent meg, mint a másikon — a nem collodiumos felén — s ezért az előidézés ellenőrzése is könnyebb vala, s ha a lap túl lett volna megvilágítva, erősebb képet adott volna, mint a nem collodiumos fele; ámde mert a lap megvilágítása pontosan volt eltalálva, a collodiumos messze elmaradt és sokkal gyengébbnek ütött ki, mint a lap nem collodiumos felén levő negativ-kép.

Azután az előidéző hatásának mérséklésére vagy hátráltatására a collodiumnál sokkal egyszerűbb szer a bromsó-oldat bővebb hozzáadása az előidézőhöz, vagy az előidézőnek vízzel való felhígítása. Hogy a collodium-réteg hátráltató gyanánt csupán így szerepelhet, abból is kitűnik, hogy a száradott collodium-réteg alatt levő lap fele a natron hyposulfitban nagyon későre rög-

zült, mert az oldatot a collodium-réteg a gelatine-rétegre nehezen hagyta magán keresztül hatni.

A túlvilágított képet rögzítése és gondos kimosása után vízzel hidegen töményesített higany-chloriddal kezeljük, míg pozitívnak nem látszik, midőn jól lemoszuk s rögzítő natronoldatot töltünk rá, mely barnára festi; ezután megint gondosan megmosván, száradni hagyjuk.

Minthogy a rögzítő natron a lap rétegéből nem egykönnyen távolítható el, tehát hosszas mosást igényel, ezért helyettesítésül a kéncyanammoniumot kíséreltük meg, de ez, mivel a gelatine-réteget támadja meg, nem bizonyult jónak.

Habár a kiszáradt gelatine-negatív nagyon kemény s lakkolás nélkül is másolatokat lehet róluk venni, de mert vagy a réteg vonhat magába nedvességet, vagy a chlorezüstös papiros, s így könnyen ezüst pecsétet kaphat, tehát mégis okvetetlenül be kell huznunk mázzal. Nyers collodium magára, vagy ezt negatívakkal vegyítve, a gelatine-réteget eléggé megóvjá a nedvességtől és sérülésektől. Legalkalmasabb negatív máz azonban a Hubard-tól gyártott Londonban. E mázzal behuzott negatív-képet egy hétig tartottuk vízben s legcsekélyebb változást sem szenvedett. E gyártól a gelatine-negatívokhoz való retouche-máz is nagyon ajánlatos. E mázra a negatívon, noha egészen tiszta átlátszóan száradt is meg, rajzonnal nagyon könnyen lehet rajzolni, retoucheálni és a nedvességgel szemben éppen olyan ellentálló, mint az előbbeni. Ezekről beszélve, még egy más mázról is említést kell tennünk, mely „Rubintlakk“ nevezet alatt jött forgalomba közlebről. Minthogy e mázzal üveglapot behuzni, szövetet és papirost könnyen lehet áztatni: nagy előnyükre szolgálhat azoknak, kik rubintpiros üveglapokhoz, körülményeiknél fogva, nem juthatnak. Mí e mázzal narancssárga üveglapot huztunk be s úgy találtuk, hogy rajta nemcsak semmi tevőleges sugár át nem hathat, hanem előtte dolgozni is sokkal jobban lehet, mint csak magára a narancsszínű üveglap előtt. Minden itt nevezett máz használata előtt a behuzandó üveglapot előbb vérünk melegségeig meg kell melegítnünk.

Alkoholos gelatine-emulsió.

Herschell G. a „British Journal“-ban azt teszi közzé, hogy a gelatine savanyított rectificált borszeszben föloldódik: 1 ccm. higitott légeny-sósav 48 ccm. rectific. borszesz vegyíték a gelatine csaknem minden mennyiségét föloldja, kissé megmelegítvén. Az ily emulsióval behuzott lap még egyszer annyi idő alatt szárad meg, mint a collodiummal behuzott lap szokott. 30 ccm. borszesz és 10 csepp savany elegyítékben tetszés szerinti mennyiségű gelatine-emulsiót föloldhatunk, mely a lapon úgy terjed el, mint a collodium s 10 percz alatt egészen kemény és száradt lesz. Behuzáskor azonban mindig melegben kell tartanunk. Savanyúval vegyített aetherben vagy chloroformban is föloldódik az emulsió. Alkoholos emulsióval behuzott lapnak éppen olyan látszata van, mint a vizes emulsiónak szokott lenni, előidézésére azonban — savanytartalmánál fogva — sokkal huzamosabb idő kívántatik. Vilde is azt jelenti, hogy a gela-

tíne-emulsiót savanyított alkoholba föloldani neki is sikerült. Ime e találmányról, ez idők szerint, csak most hallunk először, s mégis hogyan történhetett az, hogy később doctor Vogel tanár a fentebbihez teljesen hasonló találmányára szabadalmat kért s kapott is; ámde mely a nagy hü-hó után nem sokára találmányával együtt elenyészett.

Abney kapitány következik most, s arra ad módot, hogy az elromlott emulsióból az ezüstöt miképpen lehet kivonnunk; azt mondja: oldjuk fel s gyengén sósavval savanyítván két percig főzzük, midőn a híg folyadékban a bromezüst fenékre szállván nyugodni hagyjuk; ezután a tisztáját letöltjük s a bromezüst csapadékot a földolgozandó többi ezüstsó összegyűjtött hulladékai közé teszszük.

Roth R. pedig arra figyelmezteti Liesegangot, hogy a Wegner-től és Mottu-tól ajánlott Edward-féle módosított előidéző nagyon jónak bizonyult, melyet így kell készíteni: 1. 3 gr. bromkaliumot 125 gr. ammoniakban föloldván, 125 gr. glycerinnel elegyítünk fel. 2. 8 gr. pyrogallussavat 100 gr. lepárolt vízben oldunk fel. 3. 25 gr. 2. oldatot 250 g. lepárolt vízzel és 25 g. glycerinnel elegyítünk össze. 4. 3 gr. bromkaliumot 150 gr. lepárolt vízben oldunk fel. Ez oldatok között, jól bedugaszoltan, az 1. s a 4. sok ideig megáll, ellenben a 2. csupán 4—5 napig, mely alatt ha sárgás-barna lesz is, nem árt; alkoholban oldván, több ideig megáll a pyrogallus tisztán, de így a vizes oldatokkal később nem vegyül olyan jól össze.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Detectiv-camerák.

(The American Annual 7 Photography.)

Midőn először detectiv-camerát láttam, játékszernek tartottam, felnőtt gyermekeknek való játékszernek, de nem hittem, hogy velők komolyabb munkát is lehessen végezni. Azóta nagyot változott véleményem, a fényképészet — a szabadban való fényképészetet értem — egyik legnagyobb vívmányának tartom. Midőn ezt mondom, megkülönböztetni kívánom az úgynevezett detectiv-camerát ama kicsi gépektől, melyekkel szintén — bizonyos körülmények között — pillanat-levéltel eszközölhetünk, de a melyek azért mégis tripod-camerák; ugyanannyi bajlódás van ezekkel, mint a nagyobb fajtájú tripod-gépekkel. A detectiv-camera első főfeltétele, hogy figyelmet ne keltsen s hogy biztosan lehessen vele dolgozni a nélkül, hogy p. o. a személy, kit leveszünk, ezt észrevegye. Csak szabadban használható, mert még a legjobban megvilágított interieur is sokkal sötétebb, semhogy ily kicsi lencsével benne pillanat-képet lehessen levenni, nagyobb lencsét detectiv-cameránál alkalmazni pedig nagyon bajos. Az európai lencsek közül e célra a gyors Doublet-, Morrison-, Wright-, Ross-, Dallmeyer-, Beck- és Optimus-félék legalkalmasabbak, minthogy bizonyos fokig a focus

mélységét tedő erővel s nagy nyílással egyesítik, gyorsan dolgoznak tehát és meglehetősen élesen.

Mindenki tudja, hogy az úgynevezett „pillanat-képek“ éppenséggel nem pillanatnyiak, azaz nincsenek meghatározhatatlan rövid időben levéve, de hogy ha a levétel egy ötvened másodperc alatt történt, ez is elég rövid arra, hogy bizonyos, mozgásban levő tárgyak részletei olyannyira tisztán és határozottan bemutatva legyenek, hogy a képet „pillanat-kép“-nek elfogadhassuk, sőt némely esetben lassú mozgásban levő tárgyaknál, e hatás előidézésére egy ötöd másodperc is elegendő.

Jó detectiv-camera első kelleke tehát, hogy camerának nézhető ne legyen, hasonlítson inkább műszerek tokjához, azt hiszem legjobb, ha bőrrrel behúzva, semmi szembeömlő fényesség ne legyen rajta; ez okból az egész mechanizmusnak belül kell működnie, kivéve a rugót, mely a zárót felszabadítja, a göngy-kassetta kulcsát és esetleg a lencsék tubusát: az ily gép egyesíti a detectiv-camera főkellékeit. Száraz lappal dolgozzunk-e vagy göngy-kassetával: ezt a kérdést nem azon szempontból kell tekinteni, hogy üveg- avagy papírosnegatív legyen-e, hanem döntő itt az, hogy melyikkel lehet inkább úgy dolgozni, hogy figyelmet ne keltsünk s hogy a közellevők előtt az apparatus célját el ne áruljuk. Tagadhatatlan, hogy e részben a roll-holdernek sok előnye van: egyet fordítunk a csavaron és az érzékeny réteget már is megújítottuk, míg lap-kassetta használatánál a lapváltást többé kevésbé nyíltan kell eszközölnünk. Így hát, azt hiszem, az ideális detectivnek göngy-kassetát kell alkalmazni. Itt a papiros megújításának módjára gondot kell fordítani; véleményem szerint, a kulcsot legjobb a camera felső részén alkalmazni, mert hogy ha netán a camerát felfordítjuk, ezzel már is figyelmet gerjesztünk. A kulcsnak tehát a gép felső részén kellene lenni, de hogy ha alsó részéhez alkalmazzuk, olyan legyen berendezése, hogy látatlanban is dolgozhassunk vele, ne legyen szükséges oda nézni. Ezt ügyesebb operateur-nak megtenni könnyű, de vannak és lesznek mindig oly emberek, kik egy dolgot csak akkor fognak fel, a midőn azt szemmel is látják. Az index, mely a roll-holder állását jelenti, hosszabb mutatóval legyen ellátva; ama ponton, a hol a mutatónak meg kellene állnia, kiemelhető szög legyen s így tapintásunkkal a roll-holdert ellenőrizhetjük. Ugyanily berendezésének gondolom a tubust is, mely a beállításra szolgál, meg is felelne céljának, de ismét számolnunk kell az oly fényképészekkel is, kik tapintásuk után indulni nem tudnak, mert ezt csak úgy lehetne berendezni, hogy a tubuson minden egyes távolságnak megfelelőleg szög vagy más jel legyen, és ez már valóban kicsit komplikált. A pillanat-záró gombja vagy rugója vagy alul, vagy oldalvást legyen, a konstrukció egyszerűbb voltáért, az előbbi kívánatos; de minthogy egyébiránt kicsi és könnyen elrejthető, ennek nagyobb fontosságot nem tulajdonítok.

Az elősoroltak mellett, nagy szerepet visz a camera nagysága is; éppen csak oly nagynak szabad lenni, hogy a szerkezetet befogadhassa. Lap-kasseták használatánál csak egyetlen egy kassetát szabad a géphez csatolni, a többi

zsebükben jobb helyen van. Legjobb a camerát külön pakkolni, egyéb felszerelését, u. m. a kasszétákat stb. is külön; ezt több okból ajánlom, a súly megosztása céljából, nem kell tévedéstől, másodszori expositiotól stb. tartanunk, a mellett mindig azon kell lenni, hogy a camera minél kevesebb helyet foglaljon.

A záró kérdése a detectiv-camera készítőjére nézve még nagyobb fontosságú, mint a camera használójára. A beállítás nehézkes, így hát ettől jobb, ha egészen eltekintünk; a zárónak egyébiránt olyképp kell szerkesztve lenni, hogy előbb vissza ne pattanjon, mint a midőn a lap vagy papiros expositiora kész. Hogy ha forgó szerkezetű, akkor megszakítás nélkül, folytatva dolgozhassék, e tekintetben a mell-camera zárója kifogástalan. Hogy ha forgó pillanat-záró, a záró nyílásának befedése végett, a permanens ernyőn belül önmagába akkor visszatér, midőn az utóbbi zárva nincsen, ez a lap véletlen expositióját eredményezi. Nem tartom bölcs dolognak, kétféle óvintézkedést tenni akkor, midőn egy is elegendő fent érintett hiba elkerülésére; jó zárónak tehát folytatólag kell működnie. A mell-camerát eleinte nem csak játékszernek, hanem haszontalan játékszernek véltem, de behatóbb megvizsgálása után látom, hogy bizonyos célra más camerát használni nem is lehet. Oly országokban voltam, a hol még a legkevésbé feltűnő rendes detectiv-gép is kíváncsiság tárgya, mert ott minden szokatlan, idegen dolog valódi tolongást idéz elő. Ily helyzetben nagy hasznát lehet venni a mell-camerának, legyen az bár olyan, mint a mostani vagy hozzá hasonló. Minthogy a jelenlegi alakja gyakorlatinak bizonyult, nagyon valószínű, hogy nemsokára hasonlóképp szerkesztett apparatusok egész legiója kerül piacra; lehet, hogy egyikhez vagy másikhoz még a göngy-kasszétát is alkalmazzák. Az ilyen a detectiv-camera netovábbja volna. Már az is egy lépés előre, hogy a Gray-féle camera száraz lap helyett érzékeny papirost használ, de a desideratum az oly camera, melyet kifogyhatatlan, felgöngyölíthető filmmel elláthatnánk s mely körülbelül 2 arasznyi széles és hosszú képet készítené, ennél nagyobbab a mell-camerák rövid focusa nem engedhet. Útban ennek az áll, hogy a lencse és az érzékeny réteg közti távolságot megnagyobbítani nem lehet a nélkül, hogy a camera felső ruhánk alól ki ne látszódjék.

A mell-camera jelenlegi alakja a Gray-féle „Vest Camera“ valóban nagyon használhatónak bizonyul mind amaz esetekben, midőn más camerát nem használhatunk. Legnagyobb hátráltatója, hogy lap vagy film váltása végett, a camerát sötét szobában ki kell nyitni, egy-egy kiránduláson tehát csak négy-szer exponálhatunk.

Akármilyen alakban legyen is a detectiv-camera, a fényképészeti teren nagy előhaladásnak kell tekintenünk. Az embert le lehet venni a nélkül, hogy erről tudomással lenne, arczkifejezésén, tartásán tehát a levétel kedvéért változtatni nem fog, detectiv-camerával továbbá váratlan megjelenő, muló jele-

netet is vehetünk le. Midőn még hozzáteszem, hogy a 4×5 arasznyi detectiv-negatívot 8×10-re meg lehet nagyítani, szembe ötlük használhatósága újságok és könyvek illusztrációjára, minden más apparátusnál jobban fog elterjedni. Ezt a feltalálók figyelmébe ajánlom.

Stillmann V. J.
Ford. Szilágyi Károly.

A hydrochinon előidézőről

A hydrochinon mindinkább polgáriasodik, s nem sokára a többi előidézőket úgy háttérbe szorítja, mint a nedves eljárással tett a száraz eljárás. Ezt elein már mondtuk s t. olvasóinknak ajánlottuk is. Vajjon hányan tettek kísérletet vele? Azt hiszszük senki, vagy csak nagyon kevesen, talán csupán azért, mert magyar szaklapban magyar ajánlotta. Ilyenek vagyunk mi, tudjuk hét éve már, mióta keservesen tapasztaljuk. De nemcsak mi, hanem német atyánkfiai is ilyenek, habár meg van nekik Liesegangjok, Vogeljök, Ederjök s másuk, kiknek pedig intésére hallgathatnának s hallgatni is szoktak, de a mi csudálatos, Liesegangot kivéve, a más két kapacitás tüzetes tárgyalás alá még nem vette, hogy a hydrochinont érdeme szerint a többi előidéző fölé emelve ajánlhassa.

Mit kell kívánnunk egy előidézőtől? 1-ször, hogy a legrövidebb ideig világitott lapon is minden előleges — úgynevezett sensibilisátorral való — kezelés nélkül a lappangó képet legfinomabb részleteivel előnkbe tüntesse s azokat kellő minőségre lassan megerősítse; 2-ször, hogy míg ezeket az előidéző végzi, annyira tisztán maradjon, hogy nemcsak a lapot meg ne füsthesse, hanem több versen is használható lehessen. Nos, igen, a hydrochinon e két legfőbb kívánalomnak teljesen megfelel, ha lehető tiszta állapotú savához juthatunk.

A vasoxalat is jó a maga nemében, csak az a baj van vele, hogy a ki-mért $\frac{1}{2}$ vasoldatnál ha csak egy ccmeterrel többet találunk vegyíteni: megzavarodik s új előidézőt kell készítnünk, a negativról a vasoxydot gyapottal ovatosan dörögölve lemosnunk, midőn az ily erőszakos módon való előidézéssel teljesen kielégítő negatív-képet csak nagyon ritkán nyerhetünk. E mellett pillanatképek előidézésére, sensibilisátor nélkül, nem elegendő hatásos; sensibilisátort pedig nem mindenféle száraz lap tűr meg, a nélkül hogy egyik vagy a másik kisebb-nagyobb mértékben meg ne fátyolosodnék.

A pyrogallus-előidéző a vasoxalatnál már jobb, mert vele nemcsak az előbbeni baj elő nem fordulhat, hanem hathatósabb is, de nagy hibája az, hogy huzamos ideig való előidézés alatt oldata hamar elégtlven, megbarnúl, s e barnulást a lapra is átruházza, mielőtt ezen a kép minden részletével megjelenék; később azután e barnaság a kép megjelenéséig s megerősödéséig fátyollá alakul, melyet utólagosan kén- vagy sósavas vízben való fűrésztéssel ugyan meggyengíthetünk, de teljesen eltávolítnunk lehetetlen, a nélkül hogy a nega-

tiv alapján tetemesen meg ne támadtassék. Ezek a veszedelmek a hydrochinonnal nemcsak hogy elő nem fordulnak, hanem hatása még a pyrogallusnál is erősebb. Ezeket már mások is bebizonyították és pedig a többi közt legkörményesebben Balagny, kinek közleményét annak idejében adtuk is; utána Vicomte de la Tour du Pin azt mondja a „Bul. de la Société de Photographie“-ban, hogy a Balagny rendelvénye szerint szép tiszta képeket nyert, de az előidézés nagyon sok ideig tartott, melynek következtében így változtatta azt meg: 67 vízben 10 szénsavas natront, 2 kénessavas natront és 1 hydrochinont oldott föl. Azt jegyzi meg, hogy mind e szerek tiszták és vízmentesek legyenek. Továbbá azt mondja, hogy nagyon rövid ideig világított lapok előidézéséhez, az előírtnál, kevesebb kénessavas natront vegyünk, mert ekkor a kép sokkal gyorsabban s erősebben jelenik meg; de azt azután ne feledjük, hogy az előidéző annál kevesebb ideig áll meg fölbomlás nélkül, minél kevesebb kénessavas natront keblezünk az előidézőbe stb.

A „Photogr. Archiv“ jelen évi 603-ik száma 233-ik oldalán közöltekből ezeket tudhatjuk meg: A hydrochinon arckép-negatívak előidézésére is mindinkább jönnek bizonyul. Igaz, hogy nyári nagy melegben az újon készült oldat nagyon hathatós lévén szürke negatívokat ad. Ezért az újon készült oldatot azelőtt való napon, pillanat képekhez használt $\frac{1}{3}$ vagy fél annyival is föl kell elegyítünk Balagny szerint így: a) 1 liter vízben 250 grm. kénessavas natront, b) 1 liter vízben 250 grm. szénsavas natront oldunk föl. Ezután az a-ból 300 ccm-ért C. sz. 60°-ig megmelegítvén, 10 grm. hydrochinont oldunk föl benne, a poralakú hydrochinon másfélénél előnyösebb. Ehhez az oldathoz a b-ből 600 ccm. adunk s kihűlni hagyjuk.

A legsebesebb pillanatzáróval világított lapokhoz ez az előidéző nagyon alkalmas; de középsebességűnél már gyenge negatívot ad; ezért félannyi már használt előidézővel kell elegyítünk, vagy ha a használt már vörös lett: 10—20 százalék is elegendő belőle. Ha pedig használt hydr. előidézőnk nem volna, Balagny szerint használtat így készítünk: Az újon készült előidéző minden 100 ccm-terjéhez 10 csöpp jégezetet adunk. Az ilyen előidéző hosszabb ideig világított lapokhoz nagyon alkalmas: egyenletesen s finomul idéz. Pillanatképekhez ezt az előidézőt még egyszer annyi újon készülttel elegyítjük össze stb. Ezután Kiewning E.-nek a „Deutsche Phot. Zeitung“ idei 33-ik számában közölt értekezlete sem érdektelen; többi közt azt mondja, hogy neki a Balagny egyik, (és pedig az első, szerk.) recipéje szerint a 2 grm. hydrochinon a 20 grm. 40% alkoholban föloldva nem volt állandó; már a második napon megbarnult. De mivel így is jó eredményhez jutott: alapos kísérlet alá vevén, úgy tapasztalta, hogy a készen vett 40% alkohol empyreutikus anyagok tartalmánál fogva nem felelhet meg a célnak, sőt a lapoknak fátyolosságot okoz. Ezért ő 96—98% alkoholt vett és vízzel 40%-ig gyengítvén, ilyen oldatokat készített: a) 2 grm. hydrochinont 20 grm. 40% alkoholban oldván és 20 grm. — 25:100 arányban oldott — kénessavas natron oldattal vegyített; b) 250 grm. szénsavas natront 1 liter vízben oldott föl. Egy $\frac{12}{18}$ cm.

nagyságú lap előidézésére vett az a-ból 10 grammot, a b-ből 30 grammot. Az így vegyített előidéző nagyon finom részletű negatív-képet ad, e mellett meg kell jegyezmem, úgymond, hogy minden eddig tölem ismert előidézőnél hathatósabban működik. Ezután azt adja elé: mily módon lehet az előidézőt úgy vegyíteni, hogy körülmények szerint, tetszés szerinti negatívokat lehessen nyerni; de mert értekezésének ez a része a már előadott Tour vicomte közleménye alapjából áll: mellőzzük s helyette legújabb tapasztalatunkat adjuk. Háromféle töményoldatot készítünk: 1. hydrochinont egyenlő mennyiségű víz és erős alkohollal, melyet citromsavval kissé megsavanyítunk; 2. közömbös és tiszta natrium sulfitból és 3. közömbös szénsavas natronból.

Egy 12×16 cm. nagyságú lap előidézésére, melyet árnyékos hajlékban 1 másodperczig világítottunk meg: lapos tálczában 80 ccm. lepárolt vízhez adunk az 1-ből 5 csöppet, a 2-ből 8 csöppet s a 3-ból 15 csöppet. A kép gyorsan s elég erővel jelenik meg; az oldat tiszta maradván, a következő exponált lapok előidézésére is alkalmas. A csöppök mennyisége a száraz lapok tulajdonságától függ. A nagyon érzékenyfeléknél: az 1-hez a 2-nek viszonyításától függ a bizonyos siker; kétszer annyi 2. mint 1. lassú hatást okoz, de biztos eredményt. Vannak oly felette érzékeny lapok, melyekre kielégítő erős negatívot, nagy bajjal, csupán bromkalium hátráltató hozzáadásával nyerhetünk. Ámde tudnunk kell azt, hogy mihelyst ezt az előidézőbe vegyítjük: több részlet a lapon már nem jelenhetik meg, hanem a melyek azelőtt voltak rajta, erősödnek meg csupán, a bromot pedig a hydrochinon nem tűri. A 3-mal részleteket csalunk ki s a miveletet siettetjük; s ha ezt túlmértékben tettük volna: 1—2 csöpp tömény-citromsav oldattal az előidézőt mérsékeljük. Ezek a kísérletek a száraz lap tulajdonságának megismerésére valók; ha egyszer már megismertük: ugyanazon egyféle lapra mindig és akármily körülmények között is, biztos sikerrel dolgozhatunk.

Veress Ferencz.

VEGYESEK.

Egy fényképészeti könyvről. A „Rathgeber für den Positivprozess auf Albuminpapier“ második bővített s javított kiadásban jelent meg közelebről Just E. A. doctortól Bécsben s érkezett belőle szerkesztőségünkhöz is egy példány. E munka nagy nyolczadrét alakú és 120 oldalra terjed, ára 1 frt. 20 kr. s akármely könyvársznál megszerezhető. E könyvet figyelmesen átlapoztuk s a czime szerint minden tekintetben megfelelőnek találván, tiszta lelkiismerettel ajánlhatjuk t. olvasóink figyelmébe. A ki ezüst albumin-papírosra nemcsak gépileg, hanem tájékozott szakértelemmel akar szép képeket készíteni: e munkában őszinte, hű tanácsadóra talál. Az eljárás főbb jelenségeit, sajátosságait, akadályait gyökeres tapasztalatoknál fogva igazságosan úgy adja elő, hogy akárki is könnyen megérthetvén, nagy hasznára fordíthat. Hogy szép, jó és lehető állandó positiv-képeket készíthessünk, még nem elegendő, hanem még oly gazdaságosan is, hogy a két legnemesebbnek vélt fémből: ezüstből és aranyból minél kevesebbet fogyaszthassunk, s még ekkor is a hulladékokból s romlott szerekből kevés fáradsággal s költséggel s mégis biztosan ki tudhassuk vonni a nemes

fémekeket: mindezekre megtanít e becses könyv. Régtől fogva vágyakozunk arra, hogy terebélyes faként, a már nagy mértékben kiterjedett s szétágazott fényképészetünk külön minden egyes ágának eljárását csak olyanok adják ki, kik nemcsak elméletileg ismerik, hanem szorgalmasan gyakorolván, kifogástalan, jó s szép műveket is előállítani tudnak, s ily műmellékletekkel díszítenék kiadandó munkájukat. Elhúléti s gyakorlati részeivel körülményesen megismertető külön egyes eljárások önálló munkában néhány már eddig is megjelent, de ezek között mi szerintünk ítélve, alig van 2—3 annyira tökéletesnek mondható, mint az előttünk levő Just doctor „Rathgeber“-je: mert a mit ebben előad: hosszas tapasztalatainál fogva nagyon jól érti s ezért olvasóival is könnyen meg tud értetni.

Konkoly T. Miklós doctor érdekes cikkére figyelmeztetjük t. olvasóinkat, s egyszersmind az alább következőre, melyet hazánk ismert tudósa és gyakorlott fényk. amatőrje levélben ad tudtára szerkesztőségünknek; A Photograph Amateur club kiállításának megnyitása elhalasztatott e hó 3-ikára. Én kiállítok egy nagy photoheliographot óragéppel (a napot fényképezni), ahhoz egy comparator, egy cabinet spectrographot és egy siderospectrographot, ezekhez egy comparator, s végre egy kicsi és nagy csillagfelvételekre szolgáló camerát. Képekben: 1 tableau 16 felvétel 13×18 tanin lemezekre 1877-ből; 1 tableau 16 felvétel tájképek 13×18 collodiumra 1878—1880-ból; 1 tableau 13 costume tanulmány, színezve; 2 tableau adunai moment felvételek, szabad kézből 9×12; 1 tableau felvételek 13×18 gelatin emulsiós lapokra; 2 tableau diapositívek 20 mozdonyról.

Fényképészeti, megkopott faeszközeinket a következő vegyítéssel csiszolhatjuk fényesre: 40 rész lenolaj, 10 rész erős eczet, 5 rész terpentinolaj, 2 rész sósav és 1 rész chlorantimon. A tárgy csiszolandó részét szappanyos vízzel gondosan megtisztítván, megszáritjuk. Ezután a fentebbi politurból keveset tiszta lenrongy lapdára töltünk s a tárgyat vele mindig egy vonalban, azaz nem keresztül-kasúl, dörögöljük. Ezt mindaddig ismételjük, míg a tárgy kívánt fényességű és sima ságú lesz. (Lies-féle „Phot. Alm.“)

Tálca billegtető-t úgy készítünk, hogy simára gyalult 2—3 cm. vastag deszkából 20 cm. nagyságu korongot vágunk; ezt pontosan négyszögítvén, a negyedköröket levágjuk, s a tálcza nagyságának megfelelő lapos deszka egyik lapja két széle felé vascsavarral erősítjük. Ezen azután előidézővel a tálczát úgy ringathatjuk, mint gyermeket a bölcsővel szokás.

Pyrogallus előidéző-t, mely huzamos ideig megáll, úgy készítünk, hogy miután 1 - 2 liter lepárolt vizet, egy vagy másfél óráig főztünk, 16 részben, 9 rész jegeczes, közömbös kénessavas natront oldunk föl s kihűlni hagyjuk; ezután 1 rész, kétszer sublimált pyrogallussavat és 4 rész jegeczes szénsavas natront adunk hozzá; mikor ezek teljesen föloldódtak, kisdud üvegedényokbe töltjük és jól bedugaszoltan sötét, hűvös helyen tartjuk. Használatra 1 részhez 5—6 rész vizet veszünk.

Wight R.-féle erősítőt megkísérelvén, jónak bizonyult. Így készítjük: I. 5 rész gelatine-t, 50 rész jegeczet és 100 rész vizelegyítékbe föloldván, megszáritjuk. II. 4 rész vegyileg tiszta vasgálicot 120 rész vízben föloldunk és hozzá 10 r. I-et elegyítünk. III. 3 rész ezüst nitrátot 100 rész vízben oldunk föl s bele 4 rész jegeczetet elegyítünk. A jól lemosott és megerősítendő lapot tömény-tímó oldatba tesszük két perczig, miközben libegtetjük; ezután nagyon jól lemosván, 3 százalékos eczetsavas vízbe mártjuk s 5 perczig hagyjuk. A lapot most leöblintvén, rá a II. oldatból töltünk, melyet néhány másodpercz múlva róla a III.-ból külön edénybe töltött oldathoz csorgatunk, melylyel jól összelegyítvén, a lapra fel és le mindaddig töltögetünk, míg a negatív eléggé meg nem erősödött. Ha e közben a lapon itt-ott piros foltok támadnának — mely arra mutat, hogy a lap a natronhyposulfittól nem valamentesítve — a lapot tüstént mossuk le és 2 % cyankalium oldatba mártván, libeg-

teszük néhány másodpercig; gondosan megmossuk s újolag erősítéséhez kezdünk. De ha így most már nem boldogulhatnánk, akkor a lapot, míg kívánt erejű nem lesz, 4% higanychlorid oldatba tesszük, azután 2% cyankalium oldattal kezeljük, midőn kellemes barna színű negatív-képet nyerünk tiszta árnyéklatokkal.

Hughes J. szerint a már lakkozott negatívot jodtincturával barnára festett negatív-lakkal újolag való behúzással lehet megerősítnünk. Így azonban inkább csak az olyan negatívok megerősítése sikerül legjobban, melyeken az emulsió-réteg nem nagyon matt, hanem inkább fényes vala. Mert ezeknél a színezüsttel a jod nem oly könnyen egyesülhetvén, a réteg nem válhatik durva szemcséssé, mint amazoknál. Ha különböző gyengeségű negatívokra, különböző színű: sárga, rózsaszínű, sötétkek vagy piros üveglapot borítunk copizálás közben: gyakran meglepő eredményekhez jutunk.

Haack Fr. már csak azzal is nevezetessé vált, hogy ő szerénte a higanychloriddal megerősített és elegendőleg meg nem mosott, azután egészen elsárgult s részben elenyészett negatív képeket kénammoniummal megint helyre lehet hoznunk. A negatívról a lakkot alkoholba áztatván, jól le kell mosnunk, ezután vízzel, addig kezeljük, míg rajta a víz egyenletesen el nem terül; ekkor kénammoniummal öntjük be künn a szabadban a kénammonium kiállhatatlan és egészségtelen szagja miatt. A lapot ezután jól lemossuk és száradása után megint meglakkkrozzuk.

Elhalványodott régi pozitív képeket híg higanychlorid-oldatban való fűrésztéssel annyira helyre lehet hoznunk, hogy sárga színük elvész, s kellemes barna színűvé változnak át. De ha az elhalványult képeken a félárnyéklatok már mind el valának enyészve: hajdani erejüket e móddal visszaadni, nekünk egyszer sem sikerült. Azok az elhalványult képek pedig, melyeket a kártyapapirossokról előbb leáztatniunk kellett, s halványosságukat a rögzítő natrontól való nem elegendő mentesítése okozta: össze-vissza foltosodván, menthetetlenül elvesztek. Ime, mily sok kárt okoz a lelkiismeretlenül való kezelés. Hát oly nagy fáradságba és költségbe kerül a képek kimosásával a két utolsó vízfürdő előttibe néhány cm. Eau de Javelle adása, mely 3 krajczárba sem kerül.

Negatív-retouche. A negatívnak oly tömött felületet adni, hogy rá írónnal, mint a papirosra, rajzolni lehessen, a következő módon lehetséges: 1. arabiai mézga 1 rész, víz 7 rész; 2. kaliumbichromat 3 rész, víz 7 rész. Az utóbbiból az elsőbe annyit töltünk, míg „Madeira“ színű — halvány sárga — nem lesz. A rögzített, a rögzítő natrontól mentesített negatívot e vegyítékkel húzzuk be, s megszáradása után félóráig a nap sugarára tesszük ki. A réteg szép matt és oly kemény lesz, hogy 3—4 számú írónnal még a legsötétebb részekben is jól és finomul retoucheálni lehet. Ez igaz, hanem a retouche után még is jó, ha tiszta fehér, átlátszó lakkal behúzzuk; különben nedves időben való copizálással a negatív rétege könnyen megfoltosodhatik.

Mattolein alatt magyarul mattoló-t, vagy leghelyesebben „bágyasztó“-t értünk. Mielőtt azonban ennek készítését közölnénk, az idegen szavak magyarosítására való nézt azt a régi elvünket hozzuk nyilvánosságra, hogy fényképészetünkben minden eddig létező görög-latin nevezeteket meghagyunk, csak a német kifejezéseknek anyanyelvünkre való tiszta fordítását tartjuk szoros kötelességünknek, nem egyébért, csupán irodalmunk ezen része egységeért. Tehát „bágyasztó“-t következő módokon készítünk: 1) 20 rész damar mézgat 84 rész tiszta terpentín-olajban föloldván, 20 rész venetiai terpentint és 20 r. nitrobenzolt vegyítünk bele s megszállni hagyjuk. 2) Egyszerűbb előállítási módja abban áll, hogy tiszta terpentín-olajban annyi colophoniumot, vagy venetiai terpentint, vagy akár mastixot oldunk föl, míg az oldat vékony szörp-szerű nem lesz. 3) Legegyszerűbben pedig úgy készítünk, hogy 100—200 cm. tiszta terpentín-olajat széles szájú edényben a napsugár hatásának addig tesszünk ki, míg vékony szörppé nem vastagodik meg. Ehhez azután ujjunk begyét értetvén, dörögöljük be a negatív-kép retouche-állandó részeit, stb.

Chlorophyl és cyanin orthochromatikus lapok nem állanak el sokáig, minél érzékenyebbek a színek iránt, annál gyorsabban romlanak is. Ives Frigyes E. ur a könnyű rómlást megakadályozandó — melyet ő annak tulajdonít, hogy a lapok a lég behatásának ki vannak téve — a frissen készült lapot vékony gelatin réteggel fedi be, ilyképpen megvédvén azt a levegő behatásától. Az így készített orthochromatikus chlorophyl- és cyaninlapok valóban nagyon tartósak.

Egy szaklaptársunk (Amerikában) egyik olvasóját élelmességeért megdicsérte, a miért a laphoz bírálat végett küldött fényképet — költséget kímélendő — levelezőlapra cachirota fel. Azóta az említett lap több olvasója nem csak ily módon küldi képeit, hanem a levelezőlapot magát is úgy érzékenyíti, mint a hogy az albumen-papírost szokás s közvetlenül a levelezőlapra copiroz.

K. ÚR, a pillanatfényképezés nagy kedvelője, két kedves képpel dicsekedhetik. Rövid utazásból hazatérve, két kis fia várakozásteljesen feléje szaladt a kérdéssel: „Mit hoztál?” Ez az első levétel, úgy vette le őket, midőn kitárt karokkal, sugárzó arcczal rohantak eleibe a fiuk. „Semmit!” a másik levétel neve. A két gyermek a csalatkozás élő képe, szomorúan néznek össze, hátha a lesújtó szó igaznak bizonyul!

Párizsban úgy az utcákon, mint nyilvános sétahelyeken csakis külön rendőri engedély mellett szabad levételeket eszközölni. De azért sok detectiv-camera végzi ott csöndes és sikeres munkáját, csak a kaszányák és erődítmények szomszédságát kerüli el, eléggé ismeretes lévén a szigor, és a sok kellemetlenség, melyet oly helyen főleg az idegen könnyen maga ellen zúdít.

Lefényképezett rendzavarók. Megirtuk annak idején, hogy Brüsszelben a Croy herceg és Arenberg hercegnő esküvője alkalmával nagyobb mérvű utcai zavargások voltak, melyre vonatkozólag a vizsgálat megindításával a miniszterium a brüsszeli államügyészséget bízta meg. A vizsgálat nagyon nehezen haladt előre, mert nem voltak biztos adatok, melynek alapján a főczinkosokat kézre lehetett volna keríteni. Most azt az érdekes hirt írják Brüsszelből, hogy az államügyészség a fényképezés segítségével végre kétségtelenül helyes nyomra akadt. Megtudták ugyanis, hogy ama nevezetes napon egy fényképész pillanatnyi fényképet vett föl a nászmenetről; a fényképezést felkeresték s hivatalból megbízták, hogy erről a fényképről nagytított felvételeket készítsen. Ezekben az egyes alakok oly tisztán kivehetők, hogy az államügyészség egész sereg embert idéztetett meg a kiknek, mikor búvárszerűségeket tagadni akarták: előmutatták a saját fényképeket, a mely abban a pillanatban örökítette meg őket, mikor ordítva forgatták furkós botjaikat.

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

K. M. Ws. Mindenekelőtt fogadd szíves köszönetünket mulatságosan oktató becses levedéért. Benne sok tudni való jó lévén, hogy mások is olvashassák, közzé tettük. Az oda való szállítás módját most jobban ismervén „Szembe rózsám, ha szeretsz” fele levételekből is küldünk alkalomilag majd ísérletre hydrochinon lapokat is akartunk küldeni, de szállítása nagy költsége visszatartott, e mellett még várnál is tartozván, még inkább megnehezítette a dolgot. Az amerikai fényképezési kiadványok jegyzékét is épségében kaptuk meg: Ilyen praktikus dolgot Európa egyik művelt népe sem produkál, hát a mi maroknyi kis népünkől ugyan hogy kívánhatnál; midőn anyanyelvén a fényképezésről legtöbbet csupán e mi lapunk hoz: Valamire való önálló munka pedig egyetlen egy sem jelent meg. A nagy tehetségek érdekes munkájukat nem magyarul, hanem idegen nyelven adják ki, mert azt mondják: „Magyarországban nem volna sem kiadója, sem olvasója.” És ezt ama tény igazolja, hogy ma-holnap ennek a csaknem egyedüli fényk. szaklapnak sem lesz olvasója. A küldött f. rrotypie némszak azért becses, mert a te s kedves feleséged hí képet mutatja, hanem ez eljárás szerint valahára eredeti hazájából bírhatunk egy képet, melyről csak dicsérettel szólhatunk. Ily eljárással mi is dolgoztunk valamikor, de a kép világos részeinek akkora fehérséget, mint milyen a küldöttön van: nem tudtunk adni soha. Ezért arra kérünk, ha teheted, légy szíves közölni az

ottani eljárást lapunk részére. Ugy véljük, hogy ti is száraz ferrotypie-lapok t. használtok; ánde azt hisszük, hogy a bigany fehéritő-oldaton kívül, valamelyféle más oldatnak kell nálatok használatban lenni, mely a lapon a reducált ezüstöt szép fehérségével színti. Még egyet! Vajjon nem lehetne-e valamiképpen gschetteinünk? Vajjon W. és környéke itt s ez itteni pedig (tt nem örvendő ne nagyobb kelendőségnek? Áldás veletek! Üdv!

Sa. Al. L. Különös, hogy mindenben, csupán azon bizonyos czikkben nem egyeznek meg véleményeink, noha lelkületünk legrejtettebb részét talán a magadénál is jobban ismerheted; mert jó szívedért már elcíról fogva abban lakozol. Vagy lapunk irányával nem vagy tisztában még? Pedig lehetnél, miután az, a te és a mi igazságosan érző szívünkben gyökerezvén, nyeri életét. Egy, akármily nemből oktató lapot mi, mint oly szentélyt tekintünk, melybe mielőtt benyitnánk, a profán világ sarától mocskolt saruinkat küszöbén kívül hagyjuk, hogy bensejében csak jókat, szépeket, magasztosakat mondván, együtt imádkozhassunk. Egy lapnak, szerkesztője s munkatársai szelleméből egyesült külön szellemként kell uralkodnia hivatása felett függetlenül. S mint ilyennek, szakmája felett örködven, kell az igazságot osztania részrehajlatlanul. Ugy van, külön állami politikával egy szaklapnak sem hivatása foglalkoznia, sőt ha ezt teszi, a korméje koppinthatnak s nagyon helyeseu; de ha valamely politika nemzetgazdasági s a lap szakmáját általánosan vagy ennek egyes kezelőjét érdekli, sérti vagy károsítja: akkor a lap szellemének kötelessége ama rossz politika tényezőjét jobb útra való lépésre segíteni. Nem ily értelemben szólalt-e föl lapunk, midőn kormányunk köréből a fényképészet megadóztatására vonatkozó hírek, mint ragadozó ölyvek keringtek fejünk felett? Ezek akkor csak hírek voltak, ánde czikkünk valódi tényről szól, oly igazságtalan adóztatásról, mely bakonybeli erőszakossággal határos, és annál szomorítóbb, mert kormányunktól ered. A tény röviden ez: Veress Ferencz fényképész — mert a becsületszónak már nincs hitele — jegyzőkönyveivel mutatta ki, hogy a rá vetett adót nem fedezi jövedelme, kérését azonban a legfelsőbb hatóság is visszavetett. Nos, ki van hivatva e tényre igazságos ítéletet mondani, ha lapunk szellemének nem? Kinek sem V. F.-, sem más személyével semmi köze sincs, csupán magával a ténynel, mely erkölcsilg demoralisálja az embert, anyagilag véginségre juttatja, midőn kormányával a nép is elbukhatik.

INGYEN-ROVAT.

Egy már használt és eladó 3 1/2, vagy 4 czolos objectívot keresnek Dunky Kálman és Ferencz fényk. svérek Kolozsvárt a főtéren. Ide küldjék levelüket az eladni szándékozók.

Dr. KOVÁCS J. és TÁRSA

Budapest, Akadémia-utca 17. és Zoltán-utca 5.

Bromezüst-gelatin száraz lemezek és fényképészeti czélokra előállított vegykészítmények gyára.

Ajánlják kiváló érzékeny s tisztán öntött száraz lemezeiket következő rendkívül olcsó árakon:

dobozokban á 10 darab

9 : 12	frt —.80	16 : 21	frt 2.60	32 : 37	frt 10.50
12 : 15	" 1.30	18 : 24	" 3.60	30 : 40	" 10.50
12 : 16	" 1.30	21 : 26	" 4.40	37 : 42	" 13.50
13 : 18	" 1.80	21 : 27	" 4.40	40 : 50	" 17.—
12 : 20	" 1.80	24 : 30	" 5.90	50 : 60	" 25.—
13 : 21	" 2.—	26 : 31	" 7.50		

Az itt felsorolt méretek raktáron vannak, azonkívül kívánatra bármily méretet szállítunk.

Dúsan felszerelt raktár mindeu nemü fényképészeti kellékekből gyári árakon.

Vidéki megrendelések azonnal eszközölitnek.

FORMSTECHEER GYULA

fényképészeti papiros nagy gyára

Bécs, I. Salvatorgasse 12.

Ajánlja mindenféle fényk. tojásfehéres papirosait, melyek nemcsak kitűnő jők, tiszták s biztosak, hanem olcsóságukkal minden más gyártmányt is felülmúlnak. Kísérletre papirost és árjegyzéket ingyen ad.

Ajánlja a jó hírből eléggé ismert „Schleussner“-féle kitűnő jó és biztos száraz-lapokat, melyeknek Osztrák-Magyarországban egyedüli elárúsítója.

9—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi moment-collodiumot, nyers collodiumot és lőgyapotot. Továbbá készít nagyításokat mesterséges és napfény mellett papírra vagy directe festővászonra; készít olcsó áron hibátlan képeket 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle bromezüst-gelatine-emulziós száraz lapok a következő nagyságban folyton készletben vannak:

		frt kr.			frt kr.
9/12	ctm. 10 drb. ára	1.20	21/16	ctm. 10 drb. ára	6.—
12/15	" " " "	1.80	23/28	" " " "	7.50
12/16	" " " "	1.80	24/30	" " " "	8.—
12/16 1/2	" " " "	1.80	26/31 1/2	" " " "	9.50
13/17	" " " "	2.40	28/33 1/2	" 5 drb.	5.25
13/18	" " " "	2.40	31 1/2/36 1/2	" " " "	6.40
16/21	" " " "	3.60	36/42	" " " "	9.—
18/24	" " " "	4.80	40/50	" " " "	12.—

Használt üveglapokat a legérzékenyebb bromezüst-gel.emulzióval újból való beöntésre is, a legmérsékeltebb ár-ért elfogad.

9—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

VERESS FERENCZ

HYDROCHINON-GELATINE-EMULSIO-SZÁRAZLAP GYÁRA.

— Mely ily nemben első és egyedüli földgömbünkön. —

Kolozsvártt, Sétatér-utca 16.

A lapok ára:

A lapok nagysága centiméterekben	Dobozonként 10 darabbal		A lapok nagysága centiméterekben	Dobozonként 10 darabbal	
	frt	kr.		frt	kr.
9 : 12	1	35	16 : 21	3	60
12 : 16 $\frac{1}{2}$	1	80	18 : 24	4	50
13 : 18	2	25	21 : 26	6	30

Ezek készen állnak raktárban, nagyobbak csak külön rendelésre készíthetők
— a fentebbi árak egyenes arányában — gyorsan és jól.

9—12

WRABETZ M. ÁGOST

Bécs, Lerchenfeldstrasse 46.

Ajánlja már 1875-ben alapított

könyomdáját nagy terjedelmű litographiai intézetét,

melyben kizárólag csakis fényképészeti mindennemű Visit-, cabinet- stb. kartonokat, s nagyobb képekhez az úgy nevezett „Thon-lapokat“ gyárt, kiváló csinnal, jósággal és feltűnő olcsó árban.

9—12